

**MINISTER
RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

DUS-II.059.129.2022.CG

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Prof. Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Dotyczy: warunków ustalenia prawa do emerytury pomostowej oraz ustalenia rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie Pani Senator Agnieszki Kołacz-Leszczyńskiej, złożone w dniu 8 września br., przekazane przy piśmie znak: BPS/043-48-1863/22, dotyczące ww. sprawy uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Prawo do emerytury pomostowej, co do zasady, zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych¹, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wynoszący co najmniej 15 lat,
- 3) osiągnął wiek co najmniej 55 lat (w przypadku kobiet) i co najmniej 60 lat (w przypadku mężczyzn),
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 lub art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych², bądź prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych,
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1340, z późn. zm.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 504, z późn. zm., dalej powoływanej jako: „ustawa emerytalna”.

Wymaga podkreślenia, że długość okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (15 lat), od której zostało m. in. uzależnione nabycie prawa do emerytury pomostowej nie jest przypadkowa. Tyle samo lat bowiem należało, co do zasady, przepracować w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na podstawie wcześniej obowiązujących regulacji związanych z wykonywaniem tego rodzaju pracy, tj. art. 32 ustawy emerytalnej w zw. z przepisami § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze³, aby otrzymać prawo do emerytury wcześniejszej z tego tytułu⁴.

W związku z powyższym, uregulowanie art. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy uznać za prawidłowe. Potwierdza to także orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Ustawa o emeryturach pomostowych była bowiem trzykrotnie badana przez Trybunał Konstytucyjny, który orzeczeniami z dnia 16 marca 2010 r. (sygn. akt K 17/09), 25 listopada 2010 r. (sygn. akt K 27/09) oraz 3 marca 2011 r. (sygn. akt K 23/09) orzekł o zgodności tej ustawy z Konstytucją RP.

Przechodząc do drugiej kwestii, pragnę zwrócić uwagę, że ustawodawca w ustawie o emeryturach pomostowych wprowadził instytucję rekompensat, mając na względzie ochronę interesów osób ubezpieczonych, które wykonywały do dnia 31 grudnia 2008 r. pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Przepis art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych stanowi, że rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które nie nabydą prawa do emerytury pomostowej.

Z regulacji art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych wynika z kolei, że rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej, wynoszący co najmniej 15 lat (okres ten musi w całości przypadać przed dniem 1 stycznia 2009 r.).

Rekompensata nie przysługuje jednak osobie, która nabyła już prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie przepisów ustawy emerytalnej lub innych przepisów.

Rekompensata, obliczana według wzoru określonego w art. 22 ustawy o emeryturach pomostowych, przyznawana jest na wniosek ubezpieczonego o emeryturę, w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w art. 173 i art. 174 ustawy emerytalnej (art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych).

³ Dz. U. poz. 43, z późn. zm., dalej powoływanego jako: „rozporządzenie RM z1983 r.”.

⁴ Zob. § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia RM z 1983 r. Należy wyjaśnić, że w szacunkowym zakresie, dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. istnieje jeszcze obecnie możliwość uzyskania wcześniej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie art. 184 w zw. z art. 32, 33, 39 i 40 ustawy emerytalnej.

Z ww. przepisu art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych wynika, że prawo do rekompensaty zostało ściśle powiązane z utratą (przez określony krąg osób) możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podstawowym warunkiem uzyskania tego świadczenia było (jest), jak wykazano wyżej, wykonywanie przez okres co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy emerytalnej.

Należy ponadto podkreślić, że przepis art. 21 ust. 1 w związku z art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych był przedmiotem badania Trybunału Konstytucyjnego. Mianowicie w wyroku z dnia 25 listopada 2010 r. (sygn. akt K 27/09) Trybunał orzekł, że art. 21 ust. 1 w związku z art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych, jest zgodny z art. 2 Konstytucji i wynikającą z niego zasadą ochrony praw słusznie nabytych oraz zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, a także z art. 32 ust. 1 Konstytucji i wynikającą z niego zasadą równości.

Pragnę również poinformować, odnosząc się do drugiego i trzeciego pytania zawartego w oświadczeniu, że w resorcie rodziny i polityki społecznej nie dokonywano analiz dotyczących liczby osób, które posiadają krótsze niż „15-letnie okresy pracy w szczególnym warunkach” i w związku z tym, resort nie dysponuje wiedzą o liczbie takich osób.

W posiadaniu resortu są natomiast dane dotyczące liczby osób, które wykonują prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych w poszczególnych latach⁵ (niezależnie jednak od możliwości nabycia przez nich prawa do emerytury pomostowej) zgłaszane do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na drukach ZUS ZSWUA (na podstawie art. 38 i n. ustawy o emeryturach pomostowych).

Najbardziej aktualne dane w tym zakresie pochodzą z 2020 r., w którym zgłoszono 308,4 tys. osób wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Z wyrazami szacunku

**z up. MINISTRA RODZINY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ**

Stanisław Szwed

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

⁵Pierwsze dane dotyczą 2010 r.